

Romanova T.V.

PhD in Economics, Associate Professor

Voloshyna O.A.

Assistant

Poltava National Technical Yuri Kondratyuk University, Ukraine

INVESTMENT AND INNOVATION FACTOR OF ECONOMIC GROWTH IN MODERN CONDITIONS

Романова Т.В.

к.е.н., доцент

Волошина О.А.

асистент

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
Україна*

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

The article studies the modern state of investment and innovative development of the country. The dynamics of innovative activity and the structure of capital investment in Ukraine in recent years are analyzed. Formulated factors, influencing investment-innovation processes. Ways to improve the economy of Ukraine at the expense of activation of investment and innovative activity are identified.

Keywords: *investment, innovation, investment activity, innovative activity, economic development.*

В статті досліджено сучасне становище інвестиційного та інноваційного розвитку країни. Розглянуто динаміку інноваційної активності та структуру капітальних інвестицій України за останні роки. Сформульовані фактори, що впливають на інвестиційно-інноваційні процеси. Обозначено шляхи підвищення економіки України за рахунок активізації інвестиційної та інноваційної діяльності.

Ключевые слова: *инвестиции, инновации, инвестиционная деятельность, инновационная деятельность, экономическое развитие.*

Вступ. В період зміни стану умов функціонування соціально-економічних процесів України, що є наслідком постійної трансформації економіки України та зумовлено кризовими явищами останнього періоду, дуже важливими є альтернативні джерела стимулювання розвитку економічних процесів, головним із яких є використання можливостей інтенсифікації інвестиційно-інноваційного потенціалу. Проблема залучення та ефективного використання джерел формування фінансових ресурсів для розробки напрямів соціально-економічного розвитку держави в сучасних умовах набуває особливого значення. При цьому підвищення активності інноваційної діяльності вітчизняних підприємств є однією з головних передумов стабільності та сталого розвитку економіки. Але водночас суб'єкти господарювання в умовах невизначеності стикаються з хронічним дефіцитом інвестиційних ресурсів. Саме тому дослідження інвестиційно-інноваційного фактору економічного розвитку набуває особливої актуальності в сучасних умовах інтеграційних перетворень.

Аналізу інвестиційного та інноваційного потенціалу, пошуку джерел їх стимулювання присвячені наукові праці таких вчених, як А.М. Асаул, К.В. Ілляшенко, М.І. Мельник [1], В.В. Мортіков, В.О. Онищенко [2], В.Г. Федоренко [3], Н.П. Хохлов [4], та в працях інших науковців.

Метою статті є дослідження сучасного стану інвестиційного та інноваційного розвитку України та визначення напрямів його активізації.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проблем інвестиційного та інноваційного розвитку держави, аналіз нормативно-правового регулювання інвестиційно-інноваційних процесів, пошук шляхів оптимізації законодавства з метою його впорядкування та більш ефективного впливу на соціально-економічний стан України є необхідними умовами для вдосконалення теоретичного розуміння економічних процесів та практичного впровадження новостворених, ефективних програм економічного розвитку.

Відповідно до чинного законодавства, інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання та комерціалізацію результатів

наукових досліджень і розробок та зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг. Вона спрямована на створення необхідних інноваційних технологій або послуг і здійснюється в тісному взаємозв'язку із середовищем. Інноваційна діяльність об'єктивно обумовлюється потребою ринку, відкриває нові сфери застосування, а отже, і нових споживачів створюваного продукту, технології або послуги [5].

На законодавчому рівні визначено, що стратегічними пріоритетними напрямами інноваційної діяльності в Україні на 2011-2021 роки є [6, ст. 4]:

1) освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії;

2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи, ракетно-космічної галузі, авіа- і суднобудування, озброєння та військової техніки;

3) освоєння нових технологій виробництва матеріалів, їх оброблення і з'єднання, створення індустрії наноматеріалів та нанотехнологій;

4) технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу;

5) впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики;

6) широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища;

7) розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки.

При цьому забезпечення реалізації даних напрямів є неможливим без залучення інвестицій, особливо іноземних.

Проте, як свідчать статистичні дані, серед капітальних інвестицій кошти іноземних інвесторів мають найменшу питому вагу в джерелах їх формування (табл. 1).

Таблиця 1 - Капітальні інвестиції за джерелами фінансування
за 2010-2014 роки

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
за рахунок					
коштів державного бюджету	10223,3	17376,7	16288,3	6174,9	2738,7
коштів місцевих бюджетів	5730,8	7746,9	8555,7	6796,8	5918,2
власних коштів підприємств та організацій	111371,0	147569,6	171176,6	165786,7	154629,5
кредитів банків та інших позик	22888,1	36651,9	39724,7	34734,7	21739,3
коштів іноземних інвесторів	3723,9	5038,9	4904,3	4271,3	5639,8
коштів населення на будівництво житла	18885,9	17589,2	22575,5	24072,3	22064,2
інших джерел фінансування	7752,5	9312,8	10030,9	8036,7	6690,2
Усього	180575,5	241286,0	273256,0	249873,4	219419,9

Протягом 2010-2014 років основним джерелом формування капітальних інвестицій виступали власні кошти підприємств та організацій. Кредити банків та інших позик, а також кошти населення на будівництво житла займали приблизно 10-15 % у загальній питомій вазі джерел фінансування інвестицій. Кошти іноземних інвесторів у 2010 р. становили 2 %, а у 2014 р. – 2,6 %, меншу частину мали лише кошти державного бюджету (1,2 %).

Причиною даної ситуації є недостатня зацікавленість іноземних інвесторів у вкладенні коштів в економіку України. Тому важливо зрозуміти, які чинники сприяють надходженню інвестицій, а які, навпаки, негативно впливають на вибір інвестора при обранні об'єкту для капіталовкладення.

При цьому стан інноваційної діяльності держави залишається вкрай негативним. Незважаючи на позитивну динаміку обсягів виконаних наукових та науково-технічних робіт, спостерігається негативна тенденція зменшення питомої ваги обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП (табл. 2).

Таблиця 2 - Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт за 2010-2014 роки, млн. грн.

Рік	Всього, у фактичних цінах	У тому числі				Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	розробки	науково-технічні послуги	
2010	9867,1	2188,4	1617,1	5037,0	1024,6	0,90
2011	10349,9	2205,8	1866,7	4985,9	1291,5	0,79
2012	11252,7	2621,9	2057,7	5369,9	1203,2	0,80
2013	11781,1	2695,5	2087,8	5772,8	1225,1	0,81
2014	10950,7	2475,2	1910,2	5341,5	1223,8	0,70

Питома вага підприємств, які здійснювали інноваційну діяльність, протягом 2000-2014 років становила від 11,2 % (у 2006 р.) до 18 % (у 2000 та 2002 роках) (рис. 1).

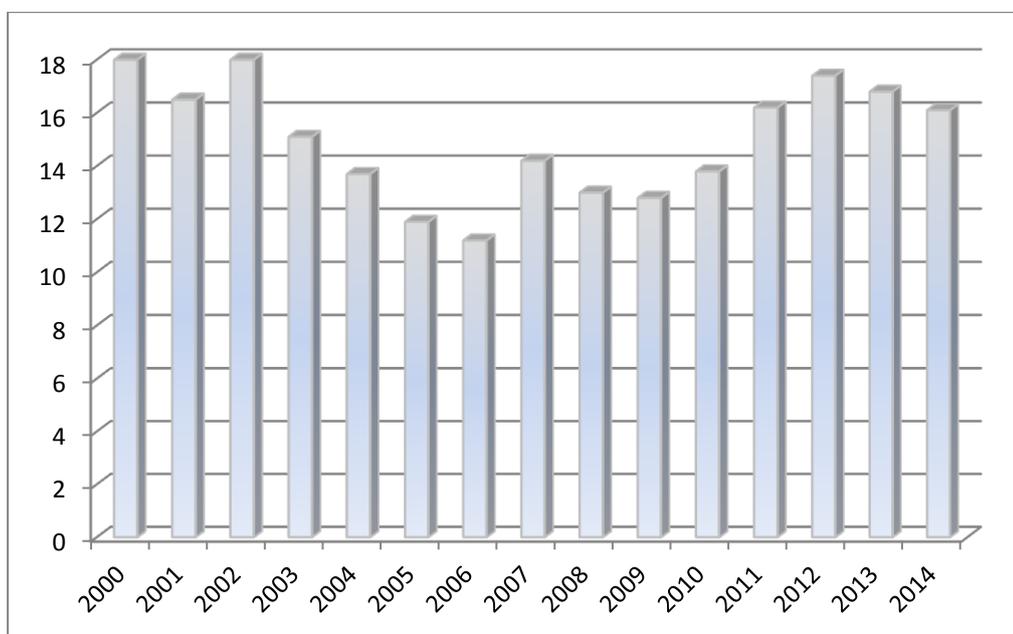

Рис. 1 - Питома вага підприємств, що займалися інноваціями у 2000-2014 роках, %

Основними перешкодами на шляху активізації інвестиційних та інноваційних є наступні:

1) відсутність ефективного організаційно-економічного механізму управління інвестиційно-інноваційними процесами;

2) підвищена ризикованість, зумовлена високою невизначеністю результату [7, с. 115];

3) нестача власних коштів підприємств, недостатня фінансова допомога держави;

4) брак інформації про нові технології та ринки збуту, відсутність можливостей для кооперації з іншими підприємствами та науковими організаціями;

5) відсутність кваліфікованого персоналу, несприйнятливість підприємства до нововведень [8].

б) наявність прогресуючої інфляції, яка перешкоджає постійному нарощуванню темпів розвитку інвестиційного бізнесу та інші.

Висновки. Основними напрямками, які дозволять прискорити економічний розвиток за рахунок активізації інвестиційно-інноваційного потенціалу є наступні:

1) вдосконалення та адаптування до реальних потреб розвитку бізнесу служб, які здійснюють контроль та ведуть регламентацію бізнесових процесів за антибюрократичним принципом;

2) адаптування системи макроекономічної політики до пріоритетів політики інвестиційного стимулювання зі збереженням її передбачуваності та стабільності в реалізації обраних пріоритетів розвитку міждержавних відносин, заснованих на глобальних принципах світового розвитку;

3) збалансування та адаптація політики інвестиційного розвитку з загальною промисловою політикою та політикою збереження обраних принципів довгострокового розвитку держави, а також визначення її направленості, скорегованої в напрямку планової перебудови чи вдосконалення вже існуючого промислового ландшафту;

4) акцентування рішень уряду на стимулюванні факторів, які сприяють покращенню якості створення та використання висококваліфікованого людського капіталу, як одного з найважливіших чинників економічного розвитку країни та підвищення інноваційного потенціалу.

Література:

1. Мельник М.І. Класифікація факторів формування інвестиційного клімату як передумова вирішення проблем інноваційного розвитку регіонів. // Економіка і регіон. – 2005. – № 2. – С. 39-45.
2. Онищенко В.О. Теоретико-методологічні засади просторової організації інноваційної діяльності / В.О. Онищенко, О.В. Комеліна // Економіка і регіон: наук. вісн. – Полтава: ПолтНТУ, 2010. – № 1(24). – С. 3–9.
3. Федоренко В.Г. Інвестиції та економіка України // Економіка України. – 2007. - № 5. – С. 12-16.
4. Хохлов Н.П. Актуальне проблемы инвестиционного обеспечения экономического роста // Экономика и регион. – 2005. – № 2. – С. 8-10.
5. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-152>.
6. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>
7. Омельчак Г.В. Концептуальні основи розвитку інноваційного потенціалу підприємств / Г.В. Омельчак // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво . – 2014. – № 2. – С. 113-118.
8. Тюха І. В. Проблеми інноваційної діяльності в Україні та на вітчизняних підприємствах [Текст] / І. В. Тюха, В. А. Кузнецова // Ефективна економіка. – 2015. – № 11.